

Kiertokirje N:o 115.

Helsingissä,

kesäkuun 18 päivänä 1940.

Kansanhuoltolautakunnille.

Ostolupien myöntäminen kauppamylyjen asiamiehien toimiville liikkeille.

Monet liikkeet, jotka toimivat kauppamylyjen valtuutettuina asiamiehinä, tarvitsevat viljaa myös omia tarpeitaan varten, kuten viljatuotteiden vähittäismyyntiin myymälöissään, leipomoonsa j. n. e. Ostolupien kirjoittaminen jokaista näiden itseään varten ostamaa viljaerää varten ei käy päinsä, koska ostetut määrät ovat useimmiten pieniä ja vaihtelevan suuruisia. Tämän vuoksi on kansanhuoltoministeriö kehottanut kauppamylyjä sopimaan asiamiestensä kanssa siitä, että nämä saisivat kauppamylyille ostamastaan viljasta pidättää itselleen sen määrän, jonka ne omaan myyntiinsä tarvitsevat. Koska kauppamylylle ostettu vilja tulee ostokuittien perusteella kauppamylyn tiliin, täytyy silloin, kun kauppamyly luovuttaa viljastaan osan asiamiehelle, menetellä siten, että asiamies pyytää kansanhuoltolautakunnalta ostoluvan sille viljamäärälle, jonka hän haluaa kauppamylylle ostamastaan viljasta pidättää omaan myyntiinsä. Tällä ostolupatodistuksella asiamies saa sitten kauppamylyltä ostaa haluamansa viljamäärän siitä varastosta, jonka asiamies on kauppamylyn tiliin hankkinut.

Annettaessa ostolupatodistuksia kauppamylyjen asiamiehille ja muille paikallisille liikkeille viljan ostamista varten kansanhuoltolautakuntain on valvottava, että myönnettävät määrät eivät ylitä ostajan todellista tarvetta. Silloin on otettava huomioon sekin, että paikalliset liikkeet eivät saa välittää viljaa muille kuin kauppamylyille, ja niillekin saavat viljaa välittää vai ne, jotka toimivat kauppamylyn asiamiehenä.

Kansanhuoltoministeriön tietoon on tullut, että jotkut kauppamylyjen asiamiehet tai muut paikalliset liikkeet ovat viljaa ostaessaan pyrkineet ylittämään viljalle määrättyjä rajahintoja.

Kansanhuoltolautakuntain on tehokkaasti ja sopivaksi katsomallaan tavalla valvottava, että näin ei tapahdu. Milloin saadaan selville, että viljan rajahintoja on ylitetty, on sekä ostaja että myyjä saatettava syytteeseen. Tässä suhteessa on keinottelu lopetettava alkuunsa.

Ostolupien myöntäminen rintamamiesjuhliin y. m. s.

Viime aikoina on tullut tiedusteluja siitä, miten ostolupia saa myöntää sokerille, kahville ja viljatuotteille rintamamiesjuhlia, kesäjuhlia y. m. s. tilaisuuksia varten. Tämän johdosta kansanhuoltoministeriö ilmoittaa, että tällaisiin tilaisuuksiin saavat kansanhuoltolautakunnat myöntää ostolupia kahvinkorvikkeelle sekä viljatuotteille, mutta ei sokerille eikä kahville. Viljatuotteita saadaan tarjota vain kuponkeja vastaan, jotka on kansanhuoltolautakunnalle tilitettävä. Tällaisia tilaisuuksia ei saa katsoa sosiaalisiksi avustustoiminnaiksi, kuten on tapahtunut, koska juuri sillä perusteella eräät kansanhuoltolautakunnat ovat antaneet myös sokerin ostolupia mainitunlaisiin tilaisuuksiin. Kansanhuoltolautakuntien on syytä huomauttaa tällaisten tilaisuuksien järjestäjille, että heidän tulisi huomauttaa tilaisuuksiin osaaottaville ennakolta, että sokeria sekä leipäkortti tulisi olla osanottajilla mukanaan.

Sotapalveluksesta vapautuvien leipäkortit.

Sikäli kuin sotapalveluksesta vapautuvilla ei ole esittää sotilasleipäkorttia tai jos sotilaspassiin ei ole merkitty, että sotilasleipäkorttia ei ole annettu, kuten muutamissa joukko-osastoissa on tehty, kun vapautuvalle ei ole annettu sotilasleipäkorttia, eivät kansanhuoltolautakunnat saa antaa leipäkorttia, vaan on asianomaisten hankittava sotilasviranomaisilta sotilaskortti, jota vastaan leipäkortti annetaan.

Ostokuitti.

Ostokuitteja on annettu ainoastaan valtion viljavarastolle ja kauppamyyllyille, jotka luovuttavat niitä edelleen asiamiehilleen. Ostokuittien A-kappaleet tulee myyjän toimittaa kansanhuoltolautakuntaan. B-kappaleen lähettää valtion viljavarasto tai kauppamyylly kansanhuoltoministeriöön. C-kappale jää lehtiön kantaan. Lehtiöt on aikanaan palautettava kansanhuoltoministeriöön.

Koska on olemassa mahdollisuus, että viljan myyjä, joka on myynyt viljaa ostokuittia vastaan, ei toimitakaan ostokuitin A-kappaletta kansanhuoltolautakuntaan, jos esim. on kysymyksessä viljaerä, jota myyjä ei olekaan ilmoittanut kansanhuoltolautakuntaan, tulee ministeriö lähettämään ostokuittien B-kappaleet kansanhuoltolautakuntaan kontrollia varten, sen jälkeen kuin valtion viljavaraston tai kauppamyyllyn ministeriölle tilittämät ostokuittien B-kappaleet on ministeriössä tarkastettu. Saatuaan ministeriöstä ostokuitin B-kappaleet kansanhuoltolautakuntien tulee siis tarkistaa, onko vastaavat A-kappaleet asianmukaisesti tilitetty kansanhuoltolautakuntaan ja onko viljan myyjällä tilillään ilmoitettua viljaa myyty määrä.

Uudet sokeri- ja kahvilitilyslomakkeet.

Kansanhuoltolautakunnille lähetetään uudet sokeri- ja kahvilitilyslomakkeet. Uudet lomakkeet otetaan käytäntöön jo seuraavaa sokeri- ja kahvilitilystä tehtäessä. Kansanhuoltoministeriölle ei enää tarvitse lähettää luetteloa niistä liikkeistä ja myymälöistä, jotka ovat kansanhuoltolautakunnille tilittäneet kuponkeja ja ostolupia. Uusissa lomakkeissa ilmoitetaan vain jakelukauden aikana kansanhuoltolautakunnalle tilitettyjen kuponkien ja ostolupien kilomäärän yhteissumma. Siis aivan samoin kuin vilja- ja viljatuotteiden tilityksissäkin tehdään. Tilityksiin liittyvät ostolupatodistukset on ehdottomasti lähetettävä tilityksen mukana kansanhuoltoministeriöön.

E-kortin uusiminen.

Kesäkuun 24 päivänä alkavalla viljatuotteiden 3. jakelukaudesta on voimassa E-korttien, samoin kuin sotilaskorttien, numerolla 1 merkityt kupongit.

Uudet E-kortit on varustettava numerolla 2, joka on merkittävä kortin yläosaan jonkin matkan päähän Valtion leipäkortti-sanojen jälkeen joko leimaamalla tai musteella.

Tämä numerointi on välttämätöntä, jotta ei olisi mahdollisuutta vaihtaa esim. ravintolassa, jonka kanssa kansanhuoltolautakunta on sopinut ravintolakorttien uusimisesta ministeriön kierto-kirjeessä n:o 109 mainitun esityksen mukaisesti, vanhan kortin kantaa vastaan vaihdettua uutta E-korttia taas jälleen uuteen E-korttiin jossakin toisessa paikassa.

Numerolla 2 merkittyä E-korttia ei kolmannella ja neljännellä jakelukaudesta saa vaihtaa enää uuteen E-korttiin.

Ne ravintolakortit, joita kansanhuoltolautakunnat luovuttavat ravintoloihin tai myymälöihin kierto-kirjeen n:o 109 mukaisesti vaihdettaviksi vanhan kortin kantaa vastaan, pitää olla varustettuja numerolla 2.

Vastaavasti on 5. ja 6. jakelukaudesta varten annettavat E-kortit varustettava numerolla 3, sitten kun niiden jakeluaika tulee.

Leipomotuotteista.

Leipomoiden tietoon olisi saatettava seuraavaa:

Sakkariinin käyttö leivässä on tarpeetonta, koska se ainoastaan lisää sen makeutta eikä ravintoarvoa ja voi houkutella valmistajan vähentämään sallittua sokerimäärää ja käyttämään sitä muihin tarkoituksiin. Sakkariinilla voidaan niinollen ostaja johtaa harhaan. Sakkariinin käyttö leipään on sen vuoksi kiellettävä.

Korput, jotka valmistetaan korputtamalla myymättä jäänyttä leipää, voidaan hinnoitella siten, että leivän hintaa korotetaan kolmanneksella.

Muista korppuvalmisteista, joiden taikinan kokoomus ei ole mainittu 20/5 1940 annetussa viljatuotteiden ylimpiä hintoja ja sallittuja leipälaatuja koskevassa päätöksessä, olisi valmistajan jätettävä taikinan kokoomukseen perustuva hinnoittelu kansanhuoltolautakunnan hyväksyttäväksi.

Keksejä ja niihin verrattavia tuotteita valmistettaessa ovat jotkut leipurit joutuneet vaikeuksiin. Sen vuoksi mainittakoon ohjeena, että keksien valmistukseen määrätty sokeri- tai siirappi- ja rasvamäärät ovat sopivia valmistettaessa esim. vanilja- ja palmurinkeliä, kuninkaankorppuja, piparipähkinöitä y.m. näihin verrattavia. Tällaisten tuotteiden hintana tulee olla enintään 24 mk kg. Mausteita saadaan keksiin käyttää tarpeen mukaan.

Muutamat leipomot ovat valmistaneet kaakuja. Tämä on ristiriidassa 20/5 1940 annetun kansanhuoltoministeriön päätöksen kanssa, joka

koskee leivoksien valmistusta. Siinä nimenomaan määrätään leivoksen hinnaksi mk 1: 50, jonka ohella muunlaisten sokerileipomotuotteiden valmistus ja myynti kielletään. Niin muodoin on siis myös kaakkujen valmistus kielletty.

Leivoksia myytäessä vastaavat C-kupongit ja niiden osat B-kuponkeja ja niiden osia.

Sokeri- ja kahvilitit.

Kansanhuoltoministeriö on katsonut tarpeelliseksi muuttaa sokerin ja kahvin tilitysjärjestelmää siten, että eri kuntien alueilla toimivien liikkeiden on tehtävä sokeri- ja kahvilitilitykset kaikkien myymäläinsä puolesta ainoastaan keskusliikkeensä kansanhuoltolautakuntaan, siis kuten nyt viljatuotteissa.

Kulumassa olevien sokerin ja kahvin jakelukausten tilitykset on jo tehtävä tällä tavoin. Kansanhuoltolautakuntien tulee vaatia kaikilta liikkeiltä ja laitoksilta todelliseen inventaarioon perustuva ilmoitus 30 päivänä kesäkuuta 1940 niiden hallussa olevista sokerin, sokerisiirapin, puhtaan kahvin (ei verokahvin) ja kahvinkorvikkeen varastoista ja otettava saadut inventaariomäärät tilinpidon perusteeksi heinäkuun 1

päivästä lukien. Myös tullaamaton tavara on laskettava varastossa olevaksi tavaraksi. Kansanhuoltolautakuntien tulee lähettää tarkkailukortti niistä liikkeistä, joidenka tilinpito siirtyy toiseen kansanhuoltolautakuntaan, asianomaiseen kansanhuoltolautakuntaan hyvissä ajoin kesäkuussa. Tämä on välttämätöntä, jotta keskusliikkeen kansanhuoltolautakunta voi laskea yhteen kaikki tähän asti toisissa kansanhuoltolautakunnissa pidettyjen tilikorttien osoittamat varastot ja siitä vähentää kulumassa olevan jakelukauden päätyttyä keskusliikkeen kansanhuoltolautakunnalle tilitettävät kupongit ja ostoluvat sekä verrata varastojäännöstä inventaarioon.

Kesäkuun 30 päivänä toimittamatta olevien ostolupien määrä on myös ilmoitettava inventaariion yhteydessä.

Ne liikkeet, joiden tilinpito siirtyy keskusliikkeen kansanhuoltolautakuntaan, saavat tämän jälkeen ostolupia kaikkia myymälöitään varten ainoastaan keskusliikkeensä kansanhuoltolautakunnasta.

Tästä uudesta järjestelystä kansanhuoltolautakuntain on annettava tieto niille liikkeille, joilla on myymälöitä useamman kuin yhden kunnan alueella.

Kansanhuoltoministeri **Väinö Tanner.**

Osastopäällikkö *Onni Toivonen.*

